

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Seeing through the archival prism: A history of the representation of Muslims on Dutch television

Meuzelaar, A.

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Meuzelaar, A. (2014). Seeing through the archival prism: A history of the representation of Muslims on Dutch television.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

English summary

In recent years considerable scholarly attention has been devoted to examining representations of Muslims and Islam in Western media, but so far the Dutch context has remained overlooked. Besides, the majority of these studies are set in the post 9/11 era and lack a historical perspective. This thesis tries to fill these research gaps, by examining the history of the representation of Muslims and Islam on Dutch public television from the arrival of the first Islamic guest workers in the sixties until the recent era of the 2000's in which Islam became such a salient and contested issue and was pushed to the centre of the public debate. By turning the spotlight on the historical dimensions of Dutch television coverage of Muslims and Islam, and by examining both the repetitive patterns of coverage and the transformations of the narratives and imagery of Muslims and Islam, this study deepens the understanding of the emergence, the transformation, and the resilience of stereotypical stories and images of Muslims and Islam.

This historical investigation is based on material from the Institute of Sound and Vision and takes as its starting point the collection of television programs that are preserved and stored in this archive in Hilversum. The aim of this dissertation is twofold: to investigate the history of Dutch television coverage of Muslims and Islam, and to analyse how the logic of both the medium of television and of the archive has created an (historically variable) iconography –various repertoires of (stereotypical) images- of Muslims and Islam. The leading notion of this research is that the archive of Sound and Vision is an active player in media culture. This study departs from the idea that this archive has a history of its own that on the one hand mirrors the changing perspectives on Muslims and Islam, and that on the other hand shapes the reuse and circulation of images Muslims and Islam. By studying the history of television representation of Muslims through the very archive that holds the broadcast material, this thesis offers a new perspective on both the changing televisual discourses of Muslims and Islam, and on the cultural dynamics of the circulation of clichéd images of Muslims and Islam on Dutch national television.

The first chapter of this dissertation (*The Archive is Alive: Seeing through the Archival Prism*) introduces the theoretical body of work on the archive that has informed this study. In this chapter I conceptualize an epistemology of the archive, inspired by the work of Michel Foucault, Jaques Derrida and various archival researchers. I investigate the stakes of the “archival turn” that took place in the humanities and social sciences. I examine the current concerns with the politics of

the archive and with the relationship between the archive and public memory, and focus more specifically on the audiovisual archive, and question the status of the archive in our current visual and digital culture. In this chapter I describe the major paradigm shift in archival theory from the archive as a static, neutral and material site of knowledge retrieval to a dynamic, contextual, virtual space of knowledge production. And by doing so, I provide the theoretical framework that has informed my research in the archive of Sound and Vision and that has guided my analysis of its collection of broadcast material about Muslims and Islam. Finally, this chapter indicates how I look at this broadcast material through the prism of the archive.

The second chapter (*Setting the Scene: Muslims and Islam in the Archive of Sound and Vision*) presents a general overview of the history of television coverage of Islam and Muslims through the lens of the archiving practices of Sound and Vision. I provide a short biography of the archive of Sound and Vision and describe its selection and retention policies throughout the years, discuss the practice of archival description, and show that the archiving practices of Sound and Vision spring from its function as a company archive for various broadcasting organizations, and largely results from the archive's task to facilitate reuse for the broadcasters. This results in an elaboration of the method that I have used to navigate through Sound and Vision's iMMix catalogue and to read the archive "along the grain". I trace the programs that have been labelled with the keywords "Islam" and "Muslims" through five decades of television history. Of each decade I identify the frequencies of coverage, the thematic patterns of this coverage, and the (generic) images that television has used to visualize its stories. Besides, I reflect on how the material has been archived and what generic stock shots (non-specific images that can be reused in different contexts) have been elevated for reuse by the archival descriptions.

This chapter reveals how television coverage of Islam and Muslims has evolved over the course of fifty years. In the sixties and seventies, the issue of Islam was almost exclusively addressed in relation to religious celebrations and other Islamic rituals of Moroccan and Turkish guest workers. In this discursive regime of the low-skilled single male guest worker, the Islamic religion of these workers was very much in the margins of coverage and in the rare instances that it was addressed; television's gaze displayed a fascination for his exotic religious rituals. Communal prayers and mosques dominated the visual repertoire of Islam. In the eighties, ethnic minorities whose relationship to the Netherlands was rearticulated as permanent replaced the guest workers. In this new discursive regime, Islamic children and teenagers entered the repertoire, and the variety of topics associated with Islam

increased. With the Rushdie affair, the issue of Islamic fundamentalism emerged in television's news agenda. Core images were communal prayers and mosques, children in Quran School, girls with headscarves in classrooms and demonstrating crowds of Muslims during the Rushdie affair. In the nineties, the figure of the *allochtoon* who should integrate into Dutch society dominated television coverage of the multicultural society, and in this discursive regime the visibility of Muslims increased further. Television reported on the increasing fear of Islamic fundamentalism, on the emerged hostility towards Islam, and on various issues relating to the integration of Muslims. This decade witnessed television's discovery of the figure of the veiled Muslim woman. Besides the familiar images of mosques, communal prayers, and girls at Quran School, the visual repertoire of Islam consisted of images of veiled women on streets and markets and Muslim men in public spaces. And finally, in the 2000's, television privileged stories about the radicalization of young Muslims, home-grown terrorism, hate-preaching imams in contested mosques, the spreading of fundamentalism by Islamic schools, and repressed veiled or fully covered Muslim women. Besides the generic images of mosques, communal prayers, girls and women wearing *hijab*, and Muslims in public space, new generic images emerged, such as women in *niqaab*, hate-preaching imams, and orthodoxly dressed Muslims. Besides, television began to increasingly rely on archival footage to illustrate its stories. The visual repertoire of Muslims and Islam ultimately became an amalgam of the familiar generic imagery and of compulsively repeated archival footage of the Dutch and global contexts (such as footage of the murder of Theo van Gogh, excerpts from *Fitna* and *Submission*, footage of 9/11, terrorist attacks in London and Madrid, and footage of the Danish Cartoon crisis).

Besides describing the transformation of television's thematic and visual repertoires of Islam, this chapter argues that the compelling logic of the medium of television- in particular its constant need to visualize abstract stories- has resulted in a rigid iconography that has made Islam instantly recognizable, but has also reduced Islam to a handful of emblematic images that now carry connotations far beyond their initial significance. The chapter maintains that by obsessively repeating the same images (e.g. of mosques, communal prayers, veiled women) over and over again in stories that did not necessarily deal with the rituals and appearances of the Islamic religion, television has suggested causal relationships between the religion of Islam and all sorts of societal problems, such as the failure of integration and the dangers of Islamic fundamentalism and even terrorism. Furthermore, this chapter argues that the archiving practices of Sound and Vision- since they have always been

at the service of the compelling logic of the medium of television- also play a role in the emergence and persistence of the rigid iconography of Islam. The archival descriptions have constantly highlighted each decade's core images, both in the form of stock shots (generic images for reuse) and in the form of dupes (reused archival footage). While these archival descriptions on the one hand only mirror the imagery that television has used to visualize Islam, I suggest that on the other hand they play an autonomous role in the cultural dynamics, which over and over thrusts the same clichéd images in circulation. The archival descriptions that put certain repeatable visual units on a pedestal and isolate these as having a potential for reuse (e.g. "a praying Muslim", "veiled women on the market", "Muslims on the street") have a performative effect. These stock shots have been cut loose from their original semantic content and become ready to be cited and quoted in new contexts.

In the third chapter of this dissertation (*Reporting on the Rituals of Islam*), I further investigate what stories and visual repertoires of Muslims and Islam have been perpetuated by television by focussing on the coverage of the rituals of Islam. Since the first arrival of Islamic immigrants, these rituals have often prompted discussions of the place of Muslims in Dutch society. A focus on the repeated television coverage of these rituals reveals how Dutch television has imagined, visualized and constructed the religious identity of Muslims vis-à-vis the Dutch cultural identity throughout five decades. The chapter is divided in two parts. In the first part, I trace the coverage of the ritual of fasting during the holy month of Ramadan and of the Festival of Fast-Breaking (*id al-fitr*), and in the second part I focus on the coverage of the Festival of Sacrifice (*id al-adha*) and the issue of *halal* slaughter. The chapter reveals that during the sixties and seventies, the coverage of *id al-fitr* and Ramadan and the coverage of *id al-adha* (and the very sporadic coverage of ritual slaughter) was very similar in terms of its thematic tendencies and its framework of reference. Television raised the issue of the lack of facilities for Muslims to practice their faith, reported on their struggle for emancipation in the sphere of religion from a framework of hospitality and solidarity, and visualized the stories about Ramadan and *id al-fitr* with images of prayers and Quran recitations and the stories about *id al-adha* with images of festive roasts, where Muslims and Dutch were eating together. In the eighties, the coverage of *id al-adha* and ritual slaughter began to follow a different logic than the coverage of *id al-fitr* and Ramadan. In the coverage of *id al-fitr* and Ramadan, television began to stress the similarities between Muslims and Dutch by reporting on the ritual of Ramadan from a Christian comparative framework, and by depicting the values of Muslims as in line

with the Christian faith, and as compatible with the values of the Dutch nation. This Christian comparative framework was absent in the coverage of *id al-adha*. During this period ritual slaughter became a disputed issue, and television reported on the controversies and debates that revolved around the question to what extent the freedom of religion should prevail over animal rights. While television continued to visualize the stories about *id al-fitr* and Ramadan with images of prayers and Quran recitation, the visual repertoire of *id al-adha* was reduced to images of abattoirs and the slaughtering of sheep. In the nineties, the disparities between the coverage of *id al-fitr*/ Ramadan and *id al-adha*/ ritual slaughter further intensified. The thematic structure of the coverage of Ramadan began to move beyond the realm of religious belief and began to accrete around the participation of Muslims in Dutch society, and around intercultural relations between Dutch and Muslims. At the same time, *id al-adha* practically disappeared from television and the controversy about ritual slaughter kept engulfing the festivity. And finally, in the 2000's, these trends further intensified. Muslims began to perform their national belonging by transforming *iftar* into a national event, and while television depicted these *iftars* as showcases of hospitality, adaptation and effective integration of Muslims, *id al-adha* and ritual slaughter kept being depicted as gruesomely bloody affairs, that might commit Muslims to values that are incompatible with Dutch national values. Finally, this chapter shows that the more Islam became a contested issue, the more television coverage of Islamic rituals began to display two competing narratives about the religious identity of Muslims: one about the well-adapted, successfully integrated Muslims, whose religious capital was confirmed as sacred and in line with the values of the Dutch nation, and one of the maladjusted Muslim whose religious capital was contested and even delegitimized as being in conflict with the values of Dutch society. Lastly, I suggest that the stereotypical figure of the well-integrated and domesticated Muslim is the flipside of the same coin that figures the frightening maladjusted Muslim with bloody habits.

In the fourth chapter (*The Single Male Guest Worker and the Angry Muslim Mob: An Archaeology of Iterating Archival Images*) I continue to investigate what stories and images of Muslims and Islam have been canonized by television, but I now turn my attention to an analysis of iterating archival images: images from an episode of *Televizier* (1969) about the recruitment of Moroccan guest workers, and images of demonstrating Muslims during the Rushdie affair (1989) in the Netherlands. This chapter departs from the idea that the archive of Sound and Vision is an enormous reservoir of images that are constantly available for reuse, and

it examines how two sequences of images have been canonized by television's constant repetition and have become part of cultural memory. Both images have been recycled frequently and have often been employed as visual illustrations of crucial moments in the history of Muslim presence in the Netherlands. I draw on a constructivist model of cultural memory and further theorize the recursivity of the medium of television and its reliance on archival footage. In the first part of the chapter, I trace the iterations of the *Televizier* images, and I investigate how these images have been re-contextualized over and over again, have constantly been reinvested with new meaning, and have transformed into "audiovisual *lieux de mémoire*". The analysis shows that the *Televizier* images have repeatedly been employed to mark the beginning of labour immigration, and to mark the moment to which retrospectively all the problematic consequences of immigration can be traced. In the original item, the Moroccan guest workers were depicted as victims of dehumanization by the Dutch government. In the eighties, the *Televizier* images began to operate as a reminder of the fact that the guest workers had come to the Netherlands as a result of active policy, that they had been economically exploited during the prosperity period, and that they were now being swept aside without any future prospects. In the nineties, they began to be employed to critique the indifference of the Dutch government and its failure to come up with proper integration policies. In retrospect, they began to operate as an illustration of the coming of Islam to the Netherlands. And in the 2000's the *Televizier* images surfaced in programs about all sorts of integration problems and the dangers of Islamic fundamentalism. This case-study shows that the *Televizier* images of the Moroccan men seem to be tailor-made for representing the generic identity of the victimized guest worker, and his later retrospectively constructed generic identities of the poorly-integrated *allochtoon* and the Muslim who might be susceptible to fundamentalism. Finally, this case-study argues that television's obsession for these kinds of condensed pieces of drama has transformed the *Televizier* images into a stereotyping symbol of the past, that not only reveals but also hides certain aspects of historical reality.

In the second part of this chapter, I move from an analysis of the constant repetition of ordinary television images to an analysis of the iterations of television images that refer to a very specific event: *Journaal* images of demonstrating Muslims against Rushdie in The Hague and Rotterdam. In this case-study I investigate how the Rushdie affair has been re-appropriated throughout the years, and how the Rushdie images have often been employed by television as "template"; as a visual

comparison that television employs to interpret unfolding events. This case study reveals how the Rushdie images, which were already instantly burdened with connotations of Islamic rage and fundamentalism, have circulated on television and have re-entered in new contexts. It shows that during the nineties television condensed the transnational Rushdie affair into a set of compulsively repeated key images and began to use images of various demonstrations against Rushdie without differentiation. This is also reflected in the archival descriptions, where “rallies of Muslims” emerged as a distinct category of imagery. In the nineties, television repeated the Rushdie images in narrative about foreign fundamentalism on the one hand, and in narratives about the dangers of stigmatizing the Dutch Muslim community on the other. This framing of Islamic fundamentalism as a foreign problem and the depiction of the demonstrators against Rushdie as puppets of Khomeini abruptly came to an end after the murder of Theo van Gogh (2004). The meaning of the Rushdie images was subject to a radical contextual shift, and the Rushdie images began to systematically operate as the historical precedent of current problems and as a media template that offered an ignored history lesson. The Rushdie images now started to mark the moment that the Netherlands lost its innocence for the first time. This kind of reuse sustained and amplified the discourse of the threat of Islamic terror. Finally, this case-study shows that television’s dominant mode of visualizing the past is through a montage of archival images that connects multiple times and places, without an account of the selection and juxtaposition of archival footage and an account of the asymmetries between past and present.

The Coda (*Compiling Islam*) presents a final case study of the television series *Land of Promise* (2014), that centres on post-war European immigration history and that has been constructed out of archival material from Sound and Vision and several other European archives. Through an analysis of this series, I further reflect on the televisual logic of compiling stories from archival material and I recapitulate some of the central issues that this thesis revolved around. Recently, digital technologies have facilitated a greater and more immediate access to the archive and digitization projects have made an enormous amount of televisual material easily available for reuse. While television has always displayed a need to employ archival footage to visualize its stories about Muslim immigrants and Islam, the capacity of the medium to articulate past and present through archival material has attained new levels. The project of *Land of Promise* has obviously benefitted significantly from the availability of digitized archival material, but also raises the

question whether this results in the circulation of a greater variety of archival footage on television and whether this stimulates new forms of televisual historiography. In this case study I investigate what archival footage has been selected to convey the extensive and complex history of post-war European immigration and what kind of historical narrative this selection eventually has produced. Finally, this coda argues that *Land of Promise* is quite exemplary for television's tendency to compile Islam through a handful emblematic archival images and to reduce Islam to a limited amount of clichéd stories about fundamentalism and terrorism.

Nederlandse Samenvatting

De afgelopen jaren is er veel wetenschappelijk onderzoek verricht naar de representatie van moslims en de islam in de westerse media. Tot op heden is de Nederlandse context echter onderbelicht gebleven. Bovendien concentreren de meeste van deze studies zich op het tijdperk na 9/11 en missen ze een historisch perspectief. Dit proefschrift probeert deze lacunes in het wetenschappelijk onderzoek op te vullen en brengt de geschiedenis van de representatie van moslims en de islam op de Nederlandse publieke televisie in kaart, vanaf de komst van de eerste islamitische gastarbeiders in de jaren zestig tot en met het recente tijdperk waarin de islam het middelpunt van het publieke debat werd. Door de historische dimensies van de berichtgeving over moslims en de islam te onderzoeken en door te kijken naar de repetitieve patronen in deze berichtgeving enerzijds en de veranderingen in de verhalen over en de beelden van moslims en de islam op televisie anderzijds, probeert deze studie inzicht te verschaffen in het ontstaan van stereotypes van moslims en de islam en legt ze de transformaties en veerkracht van deze stereotypes bloot.

Dit historisch onderzoek is gebaseerd op materiaal uit het Instituut voor Beeld en Geluid: de collectie van tv-programma's die in dit archief in Hilversum worden bewaard vormt het corpus van dit onderzoek. Het doel van dit proefschrift is tweeledig: enerzijds geeft het een beschrijving van de geschiedenis van de berichtgeving over moslims en de islam, anderzijds analyseert het hoe de logica van het medium televisie en de logica van het archief een (historisch veranderlijke) iconografie - bepaalde repertoires van (stereotype) beelden - van de islam heeft geschapen. De leidende gedachte van dit onderzoek is dat het archief van Beeld en Geluid een actieve rol speelt in onze mediacultuur. Dit proefschrift bestudeert dus de geschiedenis van de representatie van moslims en de islam door het "prisma" van het archief van Beeld en Geluid. Het uitgangspunt daarbij is dat de beschrijvingen en classificaties in dit archief niet alleen de veranderende perspectieven op moslims en de islam weerspiegelen, maar bovendien een actieve rol spelen bij het in circulatie brengen van (archief)beelden van moslims en de islam. Door de geschiedenis van de televisierepresentatie door het prisma van het archief te bestuderen, wil dit proefschrift een nieuw perspectief bieden op de veranderende vertogen over moslims en de islam en op de culturele dynamiek van de circulatie van clichématige beelden van moslims en de islam op de Nederlandse publieke televisie.

In het eerste hoofdstuk van dit proefschrift (*The Archive is Alive: Seeing through the Archival Prism*) introduceer ik het theoretisch kader van dit onderzoek. Ik conceptualiseer een epistemologie van het archief aan de hand van het werk van Michel Foucault, Jacques Derrida en diverse archiefwetenschappers en ik onderzoek wat de kenmerken zijn van de "archival turn" die heeft plaatsgevonden in de sociale- en geesteswetenschappen. Ik reflecteer op de relatie tussen het archief en het publieke geheugen en op de status van het audiovisuele archief in onze huidige visuele en digitale cultuur. In dit hoofdstuk beschrijf ik de belangrijke paradigmaverschuiving die heeft plaatsgevonden in de archieftheorie: van het archief als een statische, neutrale, materiële plek waar kennis ligt opgeslagen naar het archief als een dynamische, contextuele en virtuele plek waar kennis wordt geproduceerd. Zo geef ik uiteindelijk aan met welk theoretisch perspectief ik naar het materiaal in Beeld en Geluid heb gekeken en hoe ik de televisieprogramma's over moslims en de islam door het prisma van het archief heb bestudeerd.

In het tweede hoofdstuk (*Setting the Scene: Muslims and Islam in the Archive of Sound and Vision*) geef ik een algemeen overzicht van de geschiedenis van de berichtgeving over moslims en de islam, gezien door het prisma van de archiveringspraktijken van Beeld en Geluid. Ik begin het hoofdstuk met een korte biografie van het archief van Beeld en Geluid, waarin ik de geschiedenis van het selectie- en retentiebeleid beschrijf en inga op de archivalistische praktijk van het beschrijven van het materiaal. Zo laat ik zien dat de archiveringspraktijken van Beeld en Geluid voor een belangrijk deel voortkomen uit de functie die het archief heeft als bedrijfsarchief van de diverse omroepen en uit de taak van het archief om hergebruik van beeldmateriaal te faciliteren. Dit resulteert in een uitwerking van de methode die ik gebruik om door de iMMix catalogus van Beeld en Geluid te navigeren en om het archief "along the grain" te bestuderen. In dit hoofdstuk traceer ik de programma's die zijn voorzien van de trefwoorden "islam" en "moslims" door vijf decennia televisiegeschiedenis en identificeer ik per decennium de hoeveelheid treffers, de thematische patronen van de programma's en de (generieke) beelden die televisie heeft gebruikt om de verhalen te visualiseren. Daarnaast reflecteer ik op hoe het materiaal is gearhiveerd en breng ik in kaart welke "stock shots" (generieke beelden die in verschillende contexten kunnen worden hergebruikt) het archief van Beeld en Geluid heeft uitgelicht in de beschrijvingen van het materiaal.

Dit tweede hoofdstuk laat zien hoe de berichtgeving over moslims en de islam zich heeft ontwikkeld in de loop van vijftig jaar. In de jaren zestig en zeventig

werd de kwestie van de islam maar sporadisch geadresseerd door televisie en dan bijna uitsluitend om te berichten over de religieuze feesten en andere islamitische rituelen van Marokkaanse en Turkse gastarbeiders. In deze periode, in het "discursieve regime" van de alleenstaande laaggeschoolde, mannelijke gastarbeider, bevond de islamitische religie van de gastarbeider zich in de marges van de berichtgeving. In de zeldzame gevallen dat televisie over de islamitische religie berichtte, gaf het blijk van een fascinatie voor de exotische religieuze rituelen. Gemeenschappelijk gebeden en moskeeën domineerden het visuele repertoire van de islam in deze jaren. In de jaren tachtig veranderden de gastarbeiders in etnische minderheden, wiens relatie tot Nederland nu werd gezien als permanent. In dit nieuwe discursieve regime werd ook de aanwezigheid van de islam in Nederland ontdekt als blijvend en werden islamitische kinderen en tieners onderdeel van het repertoire op televisie. De verscheidenheid van onderwerpen die in verband werden gebracht met de islam groeide. Vanaf de Rushdie-affaire (1989) werd islamitisch fundamentalisme onderdeel van de nieuwsagenda van televisie. Het visuele repertoire bestond uit gemeenschappelijke gebeden en moskeeën, kinderen op Koranschool, meisjes met hoofddoeken in klaslokalen, en demonstrerende menigtes tijdens de Rushdie affaire. In de jaren negentig ging de figuur van de allochtoon die moest integreren in de Nederlandse samenleving de berichtgeving over de multiculturele samenleving domineren en in dit discursieve regime nam de zichtbaarheid van moslims en de islam op televisie verder toe. Televisie berichtte over de toenemende angst voor islamitisch fundamentalisme, over het ontstaan van vijandigheid tegenover de islam en over diverse onderwerpen die betrekking hadden op de integratie van moslims. In dit decennium ontdekte televisie de figuur van de gesluierde vrouw. Naast de bekende beelden van moskeeën, gemeenschappelijke gebeden en meisjes op Koranschool, bestond het visuele repertoire van de islam uit beelden van gesluierde vrouwen op straten en markten en moslims in de publieke ruimte. Ten slotte, in het eerste decennium van de nieuwe eeuw raakte televisie geobsedeerd door de thematiek van de radicalisering van jonge moslims, "home-grown" terrorisme, haat-predikende imams, omstreden moskeeën, de verspreiding van fundamentalisme via islamitische scholen en onderdrukte gesluierde of volledig bedekte vrouwen. Naast de bekende generieke beelden van moskeeën, gemeenschappelijke gebeden en meisjes en vrouwen met hoofddoekjes ontstonden er nieuwe steeds terugkerende generieke beelden, zoals vrouwen in niqaab, haat-predikende imams en orthodox geklede moslims op straat. Daarnaast begon televisie steeds meer archiefbeelden te gebruiken om de verhalen

te illustreren. In dit decennium werd het visuele repertoire een mengsel van de bekende generieke beelden en dwangmatig herhaalde archiefbeelden van de Nederlandse en mondiale context (zoal beelden van de moord op Theo van Gogh, fragmenten uit *Fitna* en *Submission*, beelden van 9/11 en terreuraanslagen in Londen en Madrid en beelden van de Deense cartooncrisis).

Naast deze beschrijving van de geschiedenis van de thematische en visuele repertoires van moslims en de islam op televisie, laat dit hoofdstuk zien dat de dwingende logica van het medium televisie (met name de constante behoefte om abstracte verhalen te visualiseren) heeft geresulteerd in het ontstaan van een rigide iconografie van de islam, waarin de islam direct herkenbaar is geworden maar ook constant wordt gereduceerd door een handvol emblematische beelden die allerlei negatieve connotaties hebben gekregen. Het hoofdstuk stelt dat door het obsessief herhalen van steeds dezelfde beelden (moskeeën, gemeenschappelijke gebeden, gesluierde vrouwen) in verhalen die niet noodzakelijk gaan over de rituelen en uiterlijkheden van de islamitische godsdienst, televisie causale relaties heeft gesuggereerd tussen de islamitische religie en allerlei maatschappelijke problemen, zoals het falen van integratie en de gevaren van islamitisch fundamentalisme en zelfs terrorisme. Ook stelt dit hoofdstuk dat de archiveringspraktijken van Beeld en Geluid een rol spelen in het voortbestaan van de starre iconografie van de islam, omdat die archiveringspraktijken in dienst staan van de logica van het medium televisie. In de beschrijvingen van het materiaal zijn de constant terugkerende beelden er steeds uitgelicht voor hergebruik, zowel in de vorm van "stock-shots" (de generieke beelden voor hergebruik) als in de vorm van "dupes" (hergebruikt archiefmateriaal). Hoewel deze beschrijvingen een reflectie zijn van de beelden die televisie heeft gebruikt om de islam te visualiseren, stel ik dat de beschrijvingen wellicht een autonome rol spelen in de culturele dynamiek die ervoor zorgt dat televisie steeds weer dezelfde clichématige beelden in omloop brengt. Zo heeft de logica van het archief ervoor gezorgd dat bepaalde herhaalbare visuele eenheden uit hun oorspronkelijke semantische context worden gehaald en worden uitgelicht voor eventueel hergebruik (zoals "een biddende moslim", "gesluierde vrouwen op de markt" en "moslims op straat").

In het derde hoofdstuk van dit proefschrift (*Reporting on the Rituals of Islam*) zet ik het onderzoek naar de verhalen en visuele repertoires die televisie in omloop heeft gebracht voort door te kijken naar de berichtgeving over de rituelen van de islam. Al vanaf de komst van de eerste islamitische immigranten hebben deze rituelen vaak geleid tot discussies over de plaats van moslims in de Nederlandse

samenleving. Een analyse van de berichtgeving over deze rituelen onthult hoe de Nederlandse publieke televisie gedurende vijf decennia de religieuze identiteit van moslims heeft geconstrueerd en gevisualiseerd ten opzichte van de Nederlandse culturele identiteit. Het hoofdstuk bestaat uit twee delen. In het eerste deel traceer ik de berichtgeving over het ritueel van het vasten tijdens de heilige maand Ramadan en het Suikerfeest (*id al-fitr*). In het tweede deel richt ik mij op de berichtgeving over het Offerfeest (*id al-adha*) en ritueel slachten. Het hoofdstuk laat zien dat gedurende de jaren zestig en zeventig de berichtgeving over het Suikerfeest en Ramadan en de berichtgeving over het Offerfeest (en de sporadische berichtgeving over ritueel slachten) zeer vergelijkbaar was in termen van de thema's die besproken werden en de referentiekaders die gebruikt werden. Televisie berichtte over het gebrek aan faciliteiten voor moslims om hun geloof te praktiseren en over hun strijd voor emancipatie in de sfeer van religie vanuit een referentiekader van gastvrijheid en solidariteit. Televisie visualiseerde de verhalen over de Ramadan en het Suikerfeest met beelden van gebeden en koranrecitaties en de verhalen over het offerfeest met beelden van feestelijke bijeenkomsten, waar schapen werden geroosterd en waar moslims en Nederlanders samen aten. In de jaren tachtig begon de berichtgeving over het Offerfeest echter een andere logica te volgen dan de berichtgeving over het Suikerfeest en Ramadan. In de berichtgeving over het Suikerfeest en Ramadan begon televisie de overeenkomsten tussen moslims en Nederlanders te benadrukken door het ritueel van de Ramadan vanuit een christelijk vergelijkend perspectief te belichten. De waarden van moslims werden op deze wijze als in lijn met het christelijk geloof en als compatibel met de waarden van de Nederlandse samenleving neergezet. In de berichtgeving over het Offerfeest was dit christelijk vergelijkend perspectief afwezig. In deze periode werd het ritueel slachten een zeer omstreden kwestie. Televisie berichtte over de controverses en de debatten die draaiden om de vraag in hoeverre de vrijheid van godsdienst prevaleerde boven de rechten van dieren. Terwijl televisie de verhalen over het Suikerfeest bleef visualiseren met beelden van gebeden en koran recitaties, werd het visuele repertoire van het Offerfeest gereduceerd tot beelden van slachthuizen en het slachten van schapen. In de jaren negentig werden de verschillen tussen de berichtgeving over het Suikerfeest/ de Ramadan en de berichtgeving over het Offerfeest/ ritueel slachten nog groter. De berichtgeving over de Ramadan begon te draaien om de participatie van moslims in de Nederlandse samenleving en om de interculturele relaties tussen Nederlanders en moslims. Tegelijkertijd verdween het Offerfeest praktisch van televisie en bleef de controversie over het ritueel slachten

negatief afstralen op het feest. Ten slotte, in het eerste decennium van de nieuwe eeuw, zetten deze trends zich verder door. Moslims begonnen te bewijzen dat ze erbij hoorden door het organiseren van nationale *iftars*. Terwijl televisie deze *iftars* afschilderde als showcases van hun aanpassing aan Nederland en hun effectieve integratie, bleef televisie het Offerfeest en het ritueel slachten afschilderen als gruwelijke en bloederige zaken die moslims zouden committeren aan waarden die niet verenigbaar zijn met de waarden van de Nederlandse samenleving. Dit hoofdstuk laat zien dat, des te meer de islam een omstreden kwestie werd, televisie twee concurrerende verhalen over de religieuze identiteit van moslims begon tentoon te spreiden: één over de goed aangepaste en succesvol geïntegreerde moslims, wiens religieuze kapitaal werd geconstrueerd als heilig en als compatibel met de waarden van de Nederlandse samenleving en één over de onaangepaste en barbaarse moslim, wiens religieuze kapitaal werd geconstrueerd als in strijd met de waarden van de Nederlandse samenleving. Uiteindelijk beargumenteer ik dat de figuur van de goed geïntegreerde en gedomesticeerde moslim ook een stereotype is, dat de andere kant van de medaille van de figuur van de angstaanjagende moslim met bloederige gewoonten vormt.

In het vierde hoofdstuk (*The Single Male Guest Worker and the Angry Muslim Mob: An Archaeology of Iterating Archival Images*) richt ik mijn aandacht op een analyse van de circulatie van twee archiefbeelden: beelden van een item van *Televizier* (1969) over de werving van Marokkaanse gastarbeiders en *Journal* beelden van demonstrerende moslims tijdens de Rushdie affaire. Dit hoofdstuk vertrekt vanuit de idee dat het archief van Beeld en Geluid een enorm reservoir van beelden is die constant beschikbaar zijn voor hergebruik. Ik onderzoek hoe twee sequenties van archiefbeelden door televisie zijn gecanoniseerd en onderdeel zijn geworden van het culturele geheugen doordat ze voortdurend zijn hergebruikt door televisie. Beide beelden zijn keer op keer ingezet als visuele illustratie van cruciale momenten in de geschiedenis van de aanwezigheid van moslims in Nederland. Ik vertrek vanuit een constructivistisch model van cultureel geheugen en theoretiseer de recursiviteit van het medium televisie en de conventie van het hergebruik van archiefbeelden. In het eerste deel van het hoofdstuk traceer ik de *Televizier*-beelden door de televisiegeschiedenis en onderzoek ik hoe deze beelden in steeds nieuwe contexten verschenen en hoe hun betekenis constant aan verandering onderhevig was, waarmee ze uiteindelijk "audiovisuele *lieux de mémoire*" zijn geworden. De analyse laat zien dat de *Televizier*-beelden herhaaldelijk zijn gebruikt om het begin van arbeidsimmigratie te markeren en om het moment te markeren waarop met

terugkerende kracht alle problematische gevolgen van immigratie zijn terug te voeren. In het oorspronkelijke item werden de Marokkaanse gastarbeiders afgeschilderd als slachtoffers van ontmenselijking door de Nederlandse overheid. In de jaren tachtig begonnen de *Televizier*-beelden te opereren als een herinnering aan het feit dat de gastarbeiders naar Nederland waren gekomen als gevolg van actief beleid van de overheid, dat ze vervolgens economisch uitgebuit zijn tijdens de periode van welvaart en dat ze, nu het economische tij gekeerd is, aan de kant gezet werden zonder toekomstperspectief. In de jaren negentig begon televisie de beelden te gebruiken om de onverschilligheid van de Nederlandse overheid en het gebrek aan een effectief integratiebeleid te bekritisieren. Daarnaast werden de beelden voor het eerst ingezet om de komst van de islam naar Nederland te illustreren. In het eerste decennium van de nieuwe eeuw doken de *Televizier*-beelden op in programma's over integratieproblematiek en over de gevaren van islamitisch fundamentalisme. Deze case-study laat zien dat de *Televizier*-beelden op maat gemaakt lijken te zijn om de generieke identiteit van de gedupeerde gastarbeider en de achteraf geconstrueerde generieke identiteit van de slecht geïntegreerde allochtoon en de moslim die vatbaar is voor fundamentalisme te representeren. Ten slotte stelt deze case-study dat door de obsessie van televisie voor dit soort stukjes gecondenseerd drama de *Televizier*-beelden een stereotyperend symbool van het verleden zijn geworden en dat ze niet alleen bepaalde aspecten van de historische werkelijkheid tonen maar ook verbergen.

In het tweede deel van dit hoofdstuk verleg ik mijn focus van een analyse van de circulatie van "gewone" televisiebeelden naar een analyse van de circulatie van televisiebeelden die verwijzen naar een specifieke historische gebeurtenis: *Journal*-beelden van moslims die in Den Haag en Rotterdam demonstreren tegen Salman Rushdie's publicatie van *De Duivelsverzen*. In deze case-study onderzoek ik hoe televisie de Rushdie affaire door de jaren heen heeft toegeëigend en hoe de Rushdie beelden vaak door televisie zijn gebruikt als "template": als een visuele vergelijking die dient om gebeurtenissen die zich ontvouwen te interpreteren. Deze case-study laat zien hoe de Rushdie-beelden, die in hun eerste verschijningsvorm al connotaties van islamitisch fundamentalisme en islamitische woede hadden, op televisie circuleerden en in steeds nieuwe contexten verschenen. De analyse laat zien dat in de jaren negentig televisie de transnationale Rushdie-affaire condenseerde tot een serie van dwangmatig herhaalde beelden en dat televisie de beelden van verschillende demonstraties tegen Rushdie zonder differentiatie begon te op te voeren. Dit wordt ook weerspiegeld in de beschrijvingen in het archief,

waarin “betogingen van moslims” als een aparte categorie van beeld ontstond. In de jaren negentig gebruikte televisie de Rushdie beelden in verhalen over buitenlands fundamentalisme enerzijds en in verhalen over de gevaren van het stigmatiseren van de Nederlandse moslimgemeenschap anderzijds. Na de moord op Theo van Gogh (2004) kwam er een abrupt einde aan de afbeelding van het islamitisch fundamentalisme als een buitenlands probleem en van de betogers tegen Rushdie als marionetten van Khomeini. De betekenis van de Rushdie-beelden veranderde radicaal: de beelden werden nu ingezet door televisie als de historische precedent van de huidige problemen. Televisie ging de Rushdie-beelden gebruiken om het moment te markeren waarop Nederland voor het eerst haar onschuld verloor en toen niet van de geschiedenis heeft geleerd. Ten slotte laat deze case-study zien dat televisie het verleden vaak visualiseert in montages van archiefbeelden, waarin verschillende tijden en plaatsen met elkaar verbonden worden, zonder dat televisie rekenschap geeft van de selectie en juxtapositie van de archiefbeelden en van de asymmetrie tussen heden en verleden. Uiteindelijk betoog ik dat dit soort vormen van hergebruik het stereotype beeld van de dreiging van islamitische woede en terreur in stand houdt en versterkt.

In de coda (*Compiling Islam*) presenteer ik een case-study van de driedelige televisieserie *Land van Aankomst* (2014) die gaat over de naoorlogse Europese immigratiegeschiedenis en die helemaal is opgebouwd uit archiefmateriaal uit Beeld en Geluid en uit andere Europese archieven. Door middel van een analyse van deze serie poog ik verder te reflecteren op de compilatiologica van televisie en op de conventie van het hergebruiken van archiefmateriaal. Tegenwoordig hebben digitale technologieën voor een directere en makkelijkere toegang tot het archief gezorgd en hebben allerlei digitaliseringsprojecten een grote hoeveelheid televisiemateriaal beschikbaar gemaakt voor hergebruik. Hoewel televisie altijd al de behoefte heeft gehad om verhalen te illustreren met archiefmateriaal, heeft de capaciteit van het medium om heden en verleden te visualiseren met behulp van archiefmateriaal een nieuw niveau bereikt. De serie *Land van Aankomst* is zeker symptomatisch voor deze ontwikkelingen. De grote beschikbaarheid van gedigitaliseerd archiefmateriaal roept echter ook de vraag op of dit zal resulteren in een grotere verscheidenheid aan archiefbeelden op televisie en tot nieuwe vormen van historiografie. In deze case-study onderzoek ik welke archiefbeelden zijn geselecteerd om de complexe geschiedenis van de naoorlogse Europese immigratie te visualiseren en welk verhaal over deze geschiedenis hier uiteindelijk mee verteld wordt. In deze coda betoog ik dat *Land van Aankomst* uiteindelijk vrij exemplarisch is voor de neiging van televisie

om de islam aan de hand van een aantal emblematische archiefbeelden in beeld te brengen en zo te reduceren tot een beperkt aantal clichématige verhalen over fundamentalisme en terrorisme.

Acknowledgements

After so many years of writing about clichés and platitudes, I cannot but resort to them. My road to the doctorate has been long, very exciting, and at various moments filled with obstacles. It was a road without signposts, and a road with many tempting sideways. I began this project during the turbulent years that followed the murder of Theo van Gogh, when the country was adrift and confused, and when Geert Wilders and the issue of Islam daily dominated the media. I was so determined to counter the pervasive stereotyping of Muslims that suddenly seemed to have become acceptable, and to oppose the hostile and essentialist rhetoric that was promoted by certain experts, that I developed a slightly naïve desire to be able to read the Quran myself. So I took a major sideways that brought me to the city of Damascus. Immediately, at the very first moment I set foot on its soil, I lost my heart to this city that hosted my studies of the Arabic language. My PhD project was my permanent travel companion during the many Damascene summers that followed. I always arrived in Damascus with suitcases full of books, articles and my laptop, but I never managed to write a word. Not only because I was daily attending university, but also because I became immersed in Damascene life, was absorbed by the friendships I made, and was taken by practicing the language on the streets and in the cafes. Nevertheless, I was always convinced that my studies of Arabic, my experiences in the reality of Syria, and my travels across the Middle East could inform my work. I still can't define how it did exactly, except for all the delays that it caused, but I know for sure that these yearly escapes away from the ivory tower have learned me a lot, and have provided me with ammunition to keep fighting clichéd portrayals of Muslims and Arabs in the future.

Sadly, all these distractions came to an end at the moment Syria started to fall apart. Words fail to describe the sadness and anger I feel when witnessing the complete destruction of a country and a people that I so deeply care for. I can hardly look at the archive of pictures that I have collected over the years, and that depict my Syrian friends, happily drinking and dancing, unaware of the fate that would eventually tear their lives apart. The only thing I can say is that, while I was watching the news over the last few years and saw how Western politicians and the media started to increasingly frame the war in terms of Assad's regime being a bad alternative for an even worse option of Islamic extremism, the words and wisdom of Edward Said echoed through my mind, and reminded me of the urgency to keep on

studying media representations of Islam, because representations are never only actors in the symbolic realm, and often have real consequences.

After being forced back to my main track, the road trip continued, and along with it the drifting, the wandering and the searching for the end. Now that I have finally reached my destination, I do find it- oddly enough- a difficult moment of goodbye. This PhD project has been a companion during a very eventful part of my life. It was a constantly nagging and complaining companion, that was always demanding more time and attention, and that was so often generating a feeling of guilt. However, it was also a companion that was always there, to feed me and challenge me, and that was never touched by war, illness and death. A companion that, time after time, reminded me of the beauty of thinking and writing. A companion that I could flee to, to find calmness, concentration, and inspiration in times of severe turbulence. So the goodbye is not only a relief. And it is certainly not without mourning. I am afraid that the length of my acknowledgements reflects the length of my trajectory. Many people have helped me to get here and to persevere, and many people have kept me inspired along the way. I do want to name and thank all of them, and give them the credits they deserve. Because without them, I would have never made it to the end.

First and foremost, this PhD project would not have been completed without the support of my supervisors Prof. Patricia Pisters and Prof. Frank van Vree. Patricia, if it were not for you, I would not be here, and words can only faintly express the gratitude I feel. It all began when you took me into your NWO project with almost blind confidence. Ever since that day, you have been supportive, stimulating and inspiring. You have always kept faith in the project, you have displayed an enormous amount of patience with me, you have been the sweetest supervisor I could have ever wished for, and you have simply always been there to stimulate and encourage me. I want to thank you, for being the great supervisor that you are, and for being the great person that you are. I will forever remember the nice dinners that you cooked and the great pep talks that you gave at difficult moments. I know that it must not always have been easy to have me as your PhD student, and I sincerely want to thank you for your support, your knowledge and your advice. It meant the world to me and it made all the difference. Frank, I will never forget the motto you once sent me in an e-mail, when you were a visiting professor in New York, and when I was experiencing one of my most desperate moments: *per aspera ad astra*, through hardship to the stars. It became my leading dictum- and not only in my professional life. I want to thank you for your great supervision, for your sharp

comments, for all your help and support, and for your friendship. I am grateful that you have talked me into pursuing an academic career at a moment in my life when I thought I was not capable of it and was not aiming for it. It seems a million of years ago that I was assisting you, and made the first steps into my own teaching. I will forever cherish our nice meetings over lunch, dinner, and opera. Without you, I would not be where I am now. Thank you, from the bottom of my heart.

Next, I want to thank the members of my promotion committee: Prof. Eric Ketelaar, Prof. Julia Noordegraaf, Prof. Huub Wijfjes, Prof. Sonja de Leeuw, Prof. Birgit Meyer and Dr. Fouad Laroui. Thank you for showing interest in this thesis, for offering me your time, and for agreeing to sit on the promotion committee. My gratitude also goes to ASCA (in particular to Eloë Kingma, Jantine van Gogh, Mireille Rosello, Wanda Strauven and Christoph Lindner) for funding this project, for always helping me along the way, and for offering a challenging intellectual climate. I am also very grateful for all the support and hospitality of the Institute of Sound and Vision. In particular I want to thank Bas Agterberg for helping me with the illustrations, Mieke Lauwers for hosting me in a very inspiring P&P course, and Seth Flink for always helping me out with practicalities. In certain periods I spent more time in the screening rooms of Sound and Vision than at home, and I am thankful to all the employees of the *Klantenservice* for always making me feel at home. I also want to thank the Dutch Institute in Istanbul (NIS), and in particular Fokke Gerritsen, Ayse Dilsiz and Karin Schuitema, for granting me a fellowship and for offering me a very productive summer in Istanbul as a scholar in residence. I will never forget the view over the Bosphorus from the roof terrace where I often sat down to write. It made the job feel very light. I want to thank Michael Katzberg for the proofreading. Thank you Michael, it was a pleasure working with you. Finally, I want to thank Kaj van Ek for making the beautiful cover and Martijn Voerman for helping me with the layout during a very long night.

Of vital importance throughout the dissertation years were my colleagues and friends at the Department of Media Studies. For the past eleven years, this department was my (intellectual) home, and it was a great joy working there and sharing my passions with students and colleagues. Thank you all. For all the inspiration and support and for offering me such a warm environment. Charles Forceville, Joost Bolten, Catherine Lord, Dymph Verdiesen, Jaap Kooijman, Laura Copier, Maarten Reesink, Judith Tromp, Erik Laeven, Hannus Taken, Tom van Klingeren, Nina Köll, Catherina Koerts, Sandra van Delden, Swaan Levy Janssen, Thomas Poell, Anne Helmond, Jaap Kooijman, David Nieborg, René Glas, Carolyn

Birdsall, Marijke de Valck, Julia Noordegraaf, Marie-Aude Baronian, Sudeep Dasgupta, Markus Stauff, Wim Staat, Marianne Harbers, Tarja Laine, Gerwin van der Pol, Kaouthar Darmoni, Alexandra Schneider, Maarten Doorman, Martijn de Waal, Wouter Oomen, José van Dijk, Doetsje de Groot, Richard Rogers, Ruben Smith, Joke Hermes, Jacqueline Antonissen, Joan Mosselman, Pepita Hesselberth, Sabrina Sauer, Abe Geil, Peter Vasterman, Steven Amico, Marion Kuiper, Bas Broekhuizen and Jobien Kuiper. I owe special thanks to Jan Teurlings, Jeroen de Kloet, Emiel Martens, Leonie Schmidt, Hester Morssink, Daisy van der Zande, Sebastian Scholz, Eva Sancho Rodriguez, Toni Mazel, Mirjam Prenger, Niek Pas, David Duindam, and Mariwan Kanie. Thank you for your amazing, uplifting and enriching friendships and for our many joyous and exciting exchanges. Thank you for sharing the pleasures and the hardships of pursuing an academic career, and thank you for the great moments of procrastination during many wine, dine and movie nights. And finally, I want to thank my two great friends and 'paranimfs' Walid el Hourri and Maryn Wilkinson. Walid, it was such a joy to make this academic journey together, and to celebrate life together, whether it was in Amsterdam, Beirut or Lissabon. Thank you for all the challenging late-night conversations, for the many great adventures, for your help and support, and for your loyal friendship. Maryn, I could write pages about how the sharing of our desk ten years ago very quickly evolved into a very precious and solid friendship. I simply cannot imagine what the past ten years at the department would have been like without you. Honey, thanks so much for everything you have done for me, for all we have shared, and for being the marvellous person that you are. I am deeply indebted to you, and I don't know where I would be without your optimism, humour, enthusiasm and moral support.

Next, I want to thank my Iraqi and Syrian friends. Nezar, Duraid, Yussuf, Dhia, Aduli, Thair, Amer, Amru, al Garuf, Abu Diab, Alia, Malik, Lokman, Nihat, and Ahmed. And my friend Tamer who generously offered me a place to stay during one of my first Damascene summers, with whom I have shared so many great moments since, and who so tragically died while filming in Aleppo last year. And my two habibtis Karen and Marmousa. Thank you all, for your friendship, for the many great adventures and journeys, and for your wisdom. And of course for the many (araq drenched) nights in our beloved Abu George; nights that have not necessarily contributed to my mastery of the Arabic language, let alone to the finishing of this project. But they are nights that I will forever cherish in my memory. Some of you are still fighting for survival in Syria, some of you are displaced and forced into exile. I

hope that one day we will meet again in the old city of Sham. In better times to come. Inshallah.

For their undying and everlasting love and support I want to thank my family. My parents Bonnie and Koos, Liesbet, my sister Heleen and Paul, and my brother Koos and Inanna and the little Elias. Thank you for always encouraging me in everything I do. Heleen, thank you for the fruitful and productive writing sessions. It was great to share our trajectories during these evenings, where hard science met humanities. I am very proud that you are next in line to become a doctor. Special thanks goes to my father and my mother. I am grateful for all the emotional, material and moral support that you have provided me with, and that have made me who I am now. And thank you papa Koos, for always showing so much interest in my intellectual endeavours and for always stimulating and encouraging me. I admire you for having dedicated your life to being the great doctor that you were, while always seeking for knowledge away from your profession and while always living up to your great passion for photography. If I have to name one thing that you have taught me, it is to be curious, inquisitive and independent. I can never thank you enough.

Last, but certainly not least, I want to thank my friends outside academia for sharing their lives with me. Nadine, Erik, Kaj, Laurien, Kostas, Pol, Marit, Tjits, Rutger, Boukje, Bas, Steef, Pieter, Peter, Martijn, Lieke, Tabbi, Annelies, Nicolas, Wouter, Marthe, Tjerk, Sally, Wouter R., Stefan M., Ulrike, Patricia, Esther J., Esther V., Joris, Eva, Mike, Rebecca. And very special thanks to Maarten. Thank you for all the unconditional support, love, patience and laughter. Without you I would simply be lost in this world. Thank you for always being there. In my worst dreams I could not have foreseen that fate would mercilessly drag us into the nightmare that we have been living over the last year. Thank you for sharing all these difficult moments when life seemed to have lost its logic and coherence. My gratitude also goes to Eef and Eva for offering consolation with their beautiful music. And to Matthias' family: Lillian, Jan Jakob and Annelies, Ilja, Harald and Sandra, Hans and Lily. And to Tabea and Zora. Finally, I want to thank Matthias. My hero in life, whose strength and bravery have inspired me greatly, whose friendship and love have so much enriched my life, and whose words, music and theatre will forever be part of me. My sweetest Matje, as long as I live, you will live in me. It is to you that I dedicate this thesis.

Bibliography

- Allen, Christopher. *Islamophobia*. Aldershot: Ashgate, 2010.
- Appignanesi, Lisa and Sara Maitland. *Het Internationale Rushdie-dossier*. Amsterdam: Van Gennep, 1989.
- Asad, Talal. *Genealogies of Religion. Discipline and Reasons of Power in Christianity and Islam*. Baltimore and London: The John Hopkins University Press, 1993.
- Asad, Talal. *Formations of the Secular. Christianity, Islam, Modernity*. Stanford: Stanford University Press, 2003.
- Assmann, Aleida. "Re-framing memory. Between individual and collective forms of constructing the past", in: *Performing the Past. Memory, History, and Identity in modern Europe*. Tilmans, Karin, Frank van Vree and Jay Winter (eds.), Amsterdam: Amsterdam University Press, 2010.
- Barthes, Roland. *Camera Lucida. Reflections on Photography*. Translated by Richard Howard. London: Vintage, 1993.
- Baumann, Gerd. "Ritual implicates 'Others'. Rereading Durkheim in a plural society", in: *Understanding Rituals*. de Coppet, Daniel (ed.), London: Routledge, 1992.
- Bearman, David. "Electronic Record-keeping, Social Memory and Democracy", in: *Refiguring the Archive*, Carolyn Hamilton, Verne Harris et al. (eds.), Dordrecht, Boston, London: Kluwer Academic Publishers, 2002: 323-332.
- Berg-Eldering, Lotty van den. *Van Gastarbeider tot Immigrant. Marokkanen en Turken in Nederland: 1965-1985*. Alphen aan den Rijn: Samson, 1986.
- Bhabha, Homi K. "The Other Question. Difference, Discrimination and the Discourse of Colonialism", in: *Out There: Marginalization and Contemporary Cultures*. Ferguson, Russel, Martha Gever et al. (eds.), Cambridge (Massachusetts) and London: MIT Press, 1990.
- Bignell, Jonathan and Andrea Fickers (eds.). *A European Television History*. Malden, Oxford, Carlton: Blackwell Publishing, 2008.
- Bruzzi, Stella. *New Documentary. A critical introduction*. London (etc.): Routledge, 2000.
- Buijs, Frank J. "Muslims in the Netherlands: Social and Political Developments after 9/11", in: *Journal of Ethnic and Migration Studies*. Vol. 35, No3, March 2009: 421-438.
- Buruma, Ian. *Murder in Amsterdam. The death of Theo van Gogh and the limits of tolerance*. New York (etc.): the Penguin Press, 2006.

- Caldwell, John. *Televisuality. Style, Crisis, and Authority in American Television*. New Brunswick: Rutgers University Press, 1995.
- Cottaar, Annemarie, Nadia Bouras and Fatiha Laouikili. *Marokkanen in Nederland. De pioniers vertellen*. Amsterdam: Meulenhoff, 2009.
- Cook, Terry. "What is Past is Prologue. A History of Archival Ideas Since 1898, and the Future Paradigm Shift", in: *Archivaria*, Vol. 43 (Spring 1997): 17-35.
- Cook, Terry. "Archival Science and Postmodernism: New Formulations for Old Concepts", in: *Archival Science*, Vol. 1 (2001): 3-24.
- Cook, Terry and Schwartz, Joan M. "Archives, Records and Power. From (Postmodern) Theory to (Archival) Performance", in: *Archival Science*, Vol. 2 (2002): 171-185.
- Cottle, Simon. "Reporting the Rushdie affair: a case study in the orchestration of public opinion", in: *Race & Class*, Vol. 32, Nr. 4 (April-June 1991): 45-64.
- Cottle, Simon (ed.) *Ethnic Minorities and the Media. Changing Cultural Boundaries*. Buckingham and Philadelphia: Open University Press, 2000.
- Cottle, Simon. *Mediatized conflict. Developments in media and conflict studies*. Buckingham and Philadelphia: Open University Press, 2006.
- Derrida, Jaques. *Archive Fever. A Freudian Impression*. Translated by Eric Prenowitz, Chicago and London: University of Chicago Press, 1995.
- Derrida, Jaques and Bernard Stiegler. *Echographies of Television*. Cambridge: Polity Press, 2002.
- Dijk, Teun van. *Minderheden in de Media. Een analyse van de berichtgeving over etnische minderheden in de dagbladpers*. Amsterdam: SUA, 1983.
- Doane, Mary Ann. *The Emergence of Cinematic Time. Modernity, Contingency, The Archive*, Cambridge (etc.): Harvard University Press, 2002.
- Duff, Wendy M. and Harris, Verne. "Stories and Names: Archival Description as Narrating Records and Constructing Meanings", in: *Archival Science*, Vol. 2 (2002): 263-285.
- Edmondson, Ray. *Audiovisual Archiving: Philosophy and Principles*. Paris: UNESCO, 2004.
- Elsaesser, Thomas. "Un Train Peut en Cacher un Autre. Geschiedenis, herinnering en nationale identiteit", in: *Hollywood op Straat: Film en Televisie in de Hedendaagse Mediacultuur*. Elsaesser, Thomas and Pepita Hesselberth (eds.), Amsterdam: Amsterdam University Press (2000), pp. 148-158.

- Evers, Huub and Carmelita Serkei (eds.) *Naar een interculturele journalistiek: beschouwingen over media en multiculturele samenleving*. Amsterdam: Aksant, 2007.
- Eyerman, Ron. *The assassination of Theo van Gogh. From social drama to cultural trauma*. Durham and London: Duke University Press, 2008.
- Farouqui, Ather (ed.) *Muslims and Media Images*. New Delhi: Oxford University Press, 2009.
- Flood, Christopher et al. (eds.) *Islam, Security and Television News*. Hampshire and New York: Palgrave MacMillan, 2012.
- Foucault, Michel. *The Archaeology of Knowledge*. Trans. A. M. Sheridan Smith, London and New York: Routledge, 2006, Original publication 1969.
- Foucault, Michel. "Politics and the Study of Discourse", in: *The Foucault Effect: Studies in Governmentality*. Burchell, G., Gordon and P. Miller (eds.), Chicago: University of Chicago Press, 1991, Original publication 1978: 53-72.
- Geoffry C. Bowker and Susan Leigh Star. *Sorting Things Out: Classification and its Consequences*. Cambridge: MIT Press, 1999.
- Gottschalk, Peter and Gabriel Greenberg. *Islamophobia. Making Muslims the Enemy*. New York: Rowman & Littlefield Publishers, 2008.
- D'Haenens, Leen and Susan Bink. "Islam in the Dutch Press, with special attention to the Algemeen Dagblad." in: *Media, Culture, Society*. January 2007, Vol. 29, Nr. 1: 135-149.
- Hafez, Kai (ed.) *Islam and the West in the Mass Media*. Fragmented Images in a Globalizing World. Cresskill: Hampton Press, 2000.
- Haleber, Ron (ed.) *Rushdie Effecten. Afwijzing van Moslim-identiteit in Nederland?* Amsterdam: SUA, 1989.
- Hall, Stuart and Paul du Gay (eds.) *Questions of Cultural Identity*. London (etc.): SAGE Publications, 1996.
- Harris, Verne. "A Shaft of Darkness", in: *Refiguring the Archive*. Carolyn Hamilton, Verne Harris et al. (eds.), Dordrecht, Boston, London: Kluwer Academic Publishers, 2002a: 61-83
- Harris, Verne. "The Archival Sliver. A Perspective on the Construction of Social Memory in Archives and the Transition from Apartheid to Democracy", in: *Refiguring the Archive*. Carolyn Hamilton, Verne Harris et al. (eds.), Dordrecht, Boston, London: Kluwer Academic Publishers, 2002b: 135-161.

- Hogenkamp, Bert, Sonja de Leeuw and Huub Wijfjes (eds.) *Een eeuw van beeld en geluid: cultuurgeschiedenis van radio en televisie in Nederland*. Hilversum: Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid, 2012.
- Hoover, Stewart M. and Knut Lundby (eds.) *Rethinking Media, Religion and Culture*. London (etc.): SAGE Publications, 1997.
- Hoskins, Andrew. "New Memory: mediating history", in: *Historical Journal of Film, Radio and Television*, Vol. 21, No. 4 (2001).
- Hoskins, Andrew. "Television and the Collapse of Memory", in: *Time & Society*, Vol. 13, No. 1 (2004a).
- Hoskins, Andrew. *Televising War. From Vietnam to Iraq*. London, New York: Continuum, 2004b.
- Hoskins, Andrew and Ben O'Loughlin. *Television and Terror. Conflicting times and the Crisis of News Discourse*. New York: Palgrave Macmillan, 2007.
- Hoskins, Andrew and Ben O'Loughlin. *War and Media. The Emergence of Diffused War*. Cambridge: Polity Press, 2010.
- Hughes-Freeland, Felicia and Mary M. Crain (eds.) *Recasting Ritual. Performance, media, identity*. London: Routledge, 1998.
- Huntington, Samuel. *The Clash of Civilizations and the Remaking of the World Order*. New York: Simon & Schuster, 1996.
- Ismael Y. Tareq and Andrew Rippin (eds.) *Islam in the Eyes of the West. Images and realities in an age of terror*. London and New York: Routledge, 2010.
- Jong, Annemieke de. "Users, Producers & Other Tags. Trends and Developments in Metadata Creation" Paper delivered at the FIAT/IFTA Conference Lisbon, 14 October 2007.
- Jeurgens, K.J.P.F.M. *Een brug tussen twee werelden*, Inaugural lecture, spoken on May 20th 2005, University of Leiden.
- Kampen, Irma van and Lisette Graswinckel. "Selection and Retention. A Shift of Focus from Collection to Catalogue." *Changing Sceneries, Changing Roles*. Selected papers from the FIAT Media Management Seminar, Stockholm 2009: 158-169.
- Karim, H. Karim. *Islamic Peril. Media and global violence*. Montreal and New York: Black Rose Books, 2003.
- Karim, H. Karim. "Making sense of the "Islamic peril": journalism as cultural practice", in: *Journalism after September 11*. Barbie Zelizer and Stuart Allan (eds.), London and New York: Routledge, 2002.

- Karim, H. Karim. "The Historical Resilience of Primary Stereotypes: Core Images of the Muslim Other", in: *The Language and Politics of Exclusion. Others in Discourse*. Stephen Harold Riggins (ed.), London: SAGE publications, 1997.
- Ketelaar, Eric. "Archival Temples, Archival Prisons: Modes of Power and Protection", in: *Archival Science*, Vol. 2 (2002): 221-238.
- Ketelaar, Eric. "Tacit Narratives: The Meaning of Archives", in: *Archival Science*, Vol. 1 (2001): 131-141.
- Kitzinger, Jenny. "Media templates: patterns of association and the (re)construction of meaning over time", in: *Media, Culture, Society*, Vol. 22 (2000): 61-84.
- Koningsveld, Sjoerd van and Wasif Shadid. "De multiculturele samenleving ontmaskerd", in: *Rushdie effecten. Afwijzing van moslim-identiteit in Nederland*. Ron Haleber (ed.), Amsterdam: SUA, 1989: 132-149.
- Landman, Nico. *Van mat tot minaret. De institutionalisering van de Islam in Nederland*. Amsterdam: VU Uitgeverij, 1992.
- Lauwers, Mieke and Bert Hogenkamp (eds). *Audiovisueel. Van emancipatie tot professionalisering. Jaarboek 2005*. Stichting Archiefpublicaties, 2006.
- Lechner, Frank J. *The Netherlands. Globalization and national identity*. New York and London: Routledge, 2008.
- Leeuw, Sonja de. "European Television History Online. History and Challenges", in: *Journal of European History and Culture*, vol. 1, 1, 2012.
- Leurdijk, Andra. *Televisiejournalistiek over de multiculturele samenleving*. Diss. Universiteit van Amsterdam, 1999.
- Lucassen, Leo and Jan Lucassen. *Winnaars en verliezers. Een nuchtere balans van vijfhonderd jaar immigratie*. Amsterdam: Uitgeverij Bert Bakker, 2011.
- Maussen, Marcel. "Pillarization and Islam: Church-state traditions and Muslim claims for recognition in the Netherlands", in: *Comparative European Politics*, Vol. 10, 3 (2012): 337-353.
- Mbembe, Achille. "The Power of the Archive and its Limits", in: *Refiguring the Archive*. Carolyn Hamilton, Verne Harris et al. (eds.), Dordrecht, Boston, London: Kluwer Academic Publishers, 2002, 19-26.
- McQuire, Scott. *Visions of Modernity. Representation, Memory, Time and Space in the Age of the Camera*. London (etc.): SAGE Publications, 1998.
- Mitchell, W.J.T. *Cloning Terror. The war of images, 9/11 to the present*. Chicago and London: The University of Chicago Press, 2011.

- Moors, Annelies. "De Islamfixatie" in: *Naar een interculturele journalistiek. Beschouwingen over media en multiculturele samenleving*. ed. Huub Evers and Carmelita Serkei, Amsterdam and Utrecht: Aksant, 2007: 74-82.
- Morey, Peter and Amina Yaqin. *Framing Muslims. Stereotyping and representation after 9/11*. Cambridge and London: Harvard University Press, 2011.
- Morgan, David (ed.) *Key Words in Religion, Media and Culture*. London and New York: Routledge, 2008.
- Nacos, Brigitte L. and Oscar Torres-Reyna. *Fueling Our Fears. Stereotyping, media coverage, and public opinion of Muslim Americans*. New York: Rowman & Littlefield Publishers, 2007.
- Nesmith, Tom. "Seeing Archives: Postmodernism and the Changing Intellectual Place of Archives", in: *The American Archivist*, Vol. 65 (Spring / Summer 2002), p. 24-41.
- Nichols, Bill. *Introduction to Documentary*. Second edition. Bloomington: Indiana University Press, 2010.
- Nieuwkerk, Karin van. "Veils and wooden clogs don't go together." *Ethnos*, vol. 69: 2, June 2004: 229-246.
- Noordegraaf, Julia. "Who knows television? Online Access and the Gatekeepers of Knowledge", in: *Critical Studies in Television*, Fall 2010.
- Noordegraaf, Julia. "Remembering the Past in the Dynarchive: The State of Knowledge in Digital Archives" Paper submitted for the conference Media in Transition 7, *Unstable Platforms: The Promise and Peril of Transition*. Boston, MIT, May 13-15, 2011.
- Nora, Pierre. "Between Memory and History: Les Lieux de Mémoire", Translated by Marc Roudebush, in: *Representations*, Vol. 26 (Spring 1989): 7-25.
- O'Dwyer, Andy. "European Television Archives and the Search for Audiovisual Sources", in: *A European Television History*. Jonathan Bignell and Andrea Fickers (eds.), Blackwell Publishing, 2008.
- Petley, Julian and Robin Richardson (eds.) *Pointing the Finger. Islam and Muslims in the British Media*. Oxford: Oneworld Publications, 2011.
- Poole, Elizabeth. *Reporting Islam. Media representations of British Muslims*. London and New York: I.B. Tauris, 2009. [2002]
- Poole, Elizabeth and John Richardson (eds.) *Muslims and the News Media*. London: Tauris, 2006.
- Poorthuis, Marcel and Theo Salemink. *Van Harem tot Fitna. Beeldvorming van de Islam in Nederland 1848-2010*. Nijmegen: Valkhof Pers, 2011.

- Prins, Baukje. *Voorbij de onschuld. Het debat over de multiculturele samenleving*. Amsterdam: van Genneep, 2000.
- Rath, Jan, Rinus Penninx, Kees Groenendijk and Astrid Meyer. *Western Europe and its Islam*. Leiden, Boston and Köln: Brill, 2001.
- Richardson, John E. *(Mis)Representing Islam. The racism and rhetoric of British broadsheet newspapers*. Amsterdam and Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2004.
- Richter, Carola and Kai Hafez. "The image of Islam in German public service television programmes", in: *Journal of Arab and Muslim Media Research*, Vol. 2, Nr. 3, 2009.
- Rigney, Ann. 'Plenitude, scarcity and the circulation of cultural memory', in: *Journal of European Studies*, Vol. 1, No. 35 (2005).
- Robertson, Craig (ed.) *Media History and the Archive*. London and New York: Routledge, 2011.
- Rosello, Mireille. *Postcolonial Hospitality. The Immigrant as Guest*. Stanford: Stanford University Press, 2002.
- Rosello, Mireille. *Declining the Stereotype. Ethnicity and Representation in French Cultures*. Hanover and London: University Press of New England, 1998.
- Saeed, Amir. "Media, Racism and Islamophobia: The Representation of Islam and Muslims in the Media", in: *Sociology Compass*, 1/2 (2007): 443-462.
- Said, Edward. *Orientalism*. London: Penguin Books, 2003. [1978]
- Said, Edward. *Covering Islam. How the media and the experts determine how we see the rest of the world*. London: Vintage Books, 1997. [1981]
- Scannell, Paddy. "Broadcasting Historiography and Historicity", in: *Screen* 45, 2, Summer 2004: 130-141.
- Scheffer, Paul. *Het Land van Aankomst*. Amsterdam: De Bezige Bij, 2007.
- Schuster, John. *Poortwachters over immigranten*. Amsterdam: Het Spinhuis, 1999.
- Sekula, Allan. "Reading an archive", in: *Blasted Allegories*. Brian Wallis (ed.), New York: The MIT Press, 1987: 114-127.
- Shadid, W. "Berichtgeving over moslims en de islam in de westerse media: Beeldvorming, oorzaken en alternatieve strategieën." in: *Tijdschrift voor Communicatiewetenschap*, Jaargang 33, nr. 4, 2005
- Sniderman, Paul M. and Louk Hagendoorn. *When ways of life collide. Multiculturalism and its discontents in the Netherlands*. Princeton and Oxford: Princeton University Press, 2007.

- Stengs, Irene (ed.) *Nieuw in Nederland. Feesten en rituelen in verandering*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2012.
- Sterk, Garjan and Bart Top (eds.) *Media en allochtonen: journalistiek in de multiculturele samenleving*. Den Haag: Sdu Uitgevers, 2000.
- Stoler, Ann Laura. "Colonial Archives and the Arts of Governance: On the Content in the Form", in: *Refiguring the Archive*. Carolyn Hamilton, Verne Harris et al. (eds), Dordrecht, Boston, London: Kluwer Academic Publishers, 2002: 83-103.
- Stoler, Ann Laura. *Along the Archival Grain. Epistemic Anxieties and Colonial Common Sense*. Princeton and Oxford: Princeton University Press, 2009.
- Sturken, Marita. *Tangled Memories. The Vietnam War, the AIDS Epidemic, and the Politics of Remembering*. Berkely and Los Angeles: University of California Press, 1997.
- Sunier, Thijl. "Moslims in Nederland, Nederlandse Moslims. Sociale integratie in de sfeer van religie." In: *Sferen van integratie*. Godfried Engbersen and René Gabriëls (eds.), Amsterdam (etc): Boom, 1995: 180-203.
- Sunier, Thijl and Mira van Kuijeren. "Islam in the Netherlands." in: *Muslims in the West. From sojourners to citizens*. Yvonne Yazbeck Haddad (ed.), Oxford: Oxford University Press, 2002: 144-168.
- Swender, Rebecca. "Claiming the Found: Archive Footage and Documentary Practice", in: *The Velvet Light Trap*, Number 64, Fall (2009).
- Tagg, John. "The Pencil of History", in: *Fugitive Images. From Photography to Video*. Patrice Petro (ed.), Bloomington: Indiana University Press, 1995: 285-303.
- Uricchio, William. "Archives and Absences", in: *Film History*, Vol. 7 (1995): 256-263.
- Vermeulen, Hans and Rinus Penninx, eds. *Immigrant integration. The Dutch case*. Amsterdam: Het Spinhuis, 2000.
- Wijk, Piet van. "Acquisitie en selectie van de nationale audiovisuele collectie." *Tijdschrift voor Mediageschiedenis* 3.2 (2000): 7-33.
- Yakel, Elizabeth. "Archival Representation", *Archival Science*, Vol. 3 (2003), p. 1-25.
- Zyl, Susan van. "Psychoanalysis and the Archive: Derrida's Archive Fever", in: *Refiguring the Archive*. Carolyn Hamilton, Verne Harris et al. (eds), Dordrecht, Boston, London: Kluwer Academic Publishers, 2002: 39-61.